

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๑/๒๕๕๕

วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคพลังเกษตรกร

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ^(๑) โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

คำร้องดังกล่าวมีใจความ ดังนี้

๑. วันที่ ๘ กันยายน ๒๕๕๓ ได้มีการประชุมจัดตั้งพรรคการเมืองชื่อพรรคพลังเกษตรกร ซึ่งมีคณะผู้จัดตั้งจำนวน ๑๖ คน เพื่อกำหนดนโยบายพรรค ขอบบังคับพรรค และเลือกตั้งคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑๒ คน

๒. วันที่ ๑๑ กันยายน ๒๕๕๓ ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นหัวหน้าพรรคพลังเกษตรกรได้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองดังกล่าวตาม ๑. ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

๓. วันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๕๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังเกษตรกร

๔. วันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ พรรคพลังเกษตรกรได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า นายประโยชน์ มั่นคงดี หัวหน้าพรรคขอลาออกจากตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๓

๕. วันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคพลังเกษตรกร กรณีนายประโยชน์ มั่นคงดี หัวหน้าพรรค ขอลาออกจากตำแหน่ง

๖. หลังจากที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงกรรมการบริหารพรรคดังกล่าวข้างต้น พรรคพลังเกษตรกรไม่ได้ดำเนินการใดๆ เพื่อให้นายทะเบียนพิจารณาแต่อย่างใด

๗. ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับแจ้งการจัดตั้งพรรคพลังเกษตรกร คือ ภายในวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๕๔ พรรคพลังเกษตรกรจะต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชี

(๑) หนังสือคำสั่งคำร้องที่ ลต ๐๐๐๔/๓๖๗ ลงวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕

รายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕

๘. ปรากฏว่า พรรคพลังเกษตรกรไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าวในข้อ ๖ เพราะยังไม่มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาค ตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา จึงมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคพลังเกษตรกร ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ในเบื้องต้น จะพิจารณาว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕

หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่า พรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ฯลฯ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕^(๒)

(๒) โปรดดูเชิงอรรถ (๒) ในคำวินิจฉัยของศาสตราจารย์ ดร. อิศสระ นิตินันท์ประกาศ ที่ ๒๘/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณาวินิจฉัย และได้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคพลังเกษตรกรเพื่อทราบและชี้แจงข้อกล่าวหาโดยส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ แต่ไปรษณีย์ภคณันั้นได้ส่งคืนมายังสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเนื่องจากไม่มีผู้รับ เจ้าหน้าที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงได้ติดต่อไปยังที่ทำการพรรคพลังเกษตรกร และได้ทราบจากเจ้าหน้าที่ของพรรคว่า ขอให้ติดต่อกับนายประโยชน์ มั่นคงดี อดีตหัวหน้าพรรคซึ่งยังคงเป็นสมาชิกพรรคอยู่ เจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจึงได้ติดต่อกับนายประโยชน์ มั่นคงดี ทางโทรศัพท์ เพื่อให้มารับสำเนาคำร้องและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนายประโยชน์ ๙ ลงชื่อรับเอกสารดังกล่าวไว้ เมื่อวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และบอกว่า จะทำหนังสือไม่คัดค้านการยุบพรรคพลังเกษตรกรส่งมาให้ แต่จนถึงวันที่ ๒๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ศาลรัฐธรรมนูญก็ยังไม่ได้รับคำชี้แจงจากพรรคพลังเกษตรกร ดังนั้น ในวันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๕๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้สั่งให้ส่งสำเนาคำร้องและเอกสารประกอบไปให้นายถาวร คะโยธา รองหัวหน้าพรรคพลังเกษตรกรปฏิบัติหน้าที่แทนหัวหน้าพรรค โดยส่งไปทางไปรษณีย์ตอบรับตามที่อยู่ของพรรคพลังเกษตรกรที่ได้แจ้งไว้ต่อ นายทะเบียนพรรคการเมือง ปรากฏว่า บุคคลชื่อ “วุฒิพร” ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในบ้านอันเป็นที่อยู่ของพรรคพลังเกษตรกรได้ลงชื่อเป็นผู้รับเอกสารดังกล่าวไว้แทน

อนึ่ง ในวันดังกล่าวศาลรัฐธรรมนูญได้สั่งให้ปิดประกาศสำเนาคำร้องและเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ ณ ที่ทำการของศาลรัฐธรรมนูญ

เมื่อครบกำหนดสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งสำเนาคำร้องไปให้รองหัวหน้าพรรคพลังเกษตรกร ซึ่งตรงกับวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๔ พรรคพลังเกษตรกรมิได้ยื่นคำชี้แจงข้อกล่าวหาต่อศาลรัฐธรรมนูญตามที่แจ้งไป

พิจารณาแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญได้ให้โอกาสแก่ผู้ถูกร้องชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาตามสมควรแก่กรณีแล้ว แต่ผู้ถูกร้องก็เพิกเฉย จึงถือว่าผู้ถูกร้องไม่ประสงค์ที่จะต่อสู้คดี และเรื่องนี้ไม่มีปัญหาหรือข้อโต้แย้งเกิดขึ้น ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง จึงไม่ต้องมีการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริง และวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งโดยคณะกรรมการการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๓)^(๓)

จะได้วินิจฉัยว่า มีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เกิดขึ้นกับพรรคพลังเกษตรกร หรือไม่

(๓) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ บัญญัติไว้ ดังนี้

“คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑)

(๒)

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำร้องของผู้ร้องว่า พรรคพลังเกษตรกรรมมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕^(๕) กล่าวคือ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคพลังเกษตรกร พรรคนี้มีได้ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ซึ่งในกรณีเช่นว่านี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเพื่อให้สั่งยุบพรรคการเมืองนั้น ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว^(๖)

โดยที่พรรคพลังเกษตรกรรมมิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามที่มาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติไว้ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคพลังเกษตรกร ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

ฉะนั้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังเกษตรกรตามคำร้องของผู้ร้อง

ศาสตราจารย์ ดร. อิศสระ นิตินันท์ประกาศ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมาย ตามมาตรา ๑๔๔ วรรคสอง^(๔)

(๔) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๔ วรรคสอง บัญญัติว่า “ประธานกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้อำนวยการตามกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง”

(๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

(๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ ดังนี้
“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑)
- (๒)
- (๓)
- (๔)

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ฯลฯ”